

»Med et fingerknips« – overførsler af indsatte mellem danske fængsler¹

Af Linda Kjær Minke og Rikke Gottrup²

Abstract

*Involuntary inter-prison transfers are very intrusive for most prisoners. Prisoners adapt to prison life both socially and psychologically. Some participate in rehabilitation programs and visits are planned and booked weeks ahead of time. Involuntary inter-prison transfers are used by prison authorities for administrative and disciplinary reasons such as regulation of prison capacity and maintenance of order and security. Transfers may therefore be seen as a strategy for managing prisoners whose behaviour is difficult or disruptive. Official records indicate that there was an average of 669 involuntary transfers per year for disciplinary reasons in Danish prisons during the period 2006-2013. Involuntary transfers due to prison capacity issues are not registered. In 2002 Danish administrative law was amended so as to allow the involuntary transfer of prisoners without prior notice, written explanation or hearing, and without any right for prisoners to access documents relevant to their cases. From a standpoint of legal protection, it is problematic that prisoners can be transferred without apparent reason. This may cause even greater suspicion and distrust of prison authorities, as well as the society as a whole – all of which can be seen as a barrier for successful offender rehabilitation.**

1. Indledning

Danmark råder over 4.123 fængselspladser. I 2012 var den gennemsnitlige daglige belægning på 3.984 indsatte. Mere end en tredjedel (1.792) var placeret i arrest, hvor langt den overvejende andel består af varetægtsfængslede. 1.309 personer afsonede i åbne fængsler og 884 personer afsonede i lukkede fængsler eller på lukkede fængselsafsnit i åbne fængsler (Direktoratet for Kriminalforsorgen 2013: 12). I Danmark er det staten, der administrerer fængslerne. Opgaven varetages af Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen. De indsattes afsoningsforhold er retligt reguleret af straffuldbyrdsloven³ samt af 43 bekendtgørelser.

* Title in English: *With a snap of the fingers: Involuntarily transfer of prisoners between prisons.*

Indsattes placering og eventuelle omplaceringer under straffuldbyrdelsen er et centralt element i afsoningen. Tvangsmæssige overførsler er ikke i straffuldbyrdelseslovens bestemmelser defineret som en disciplinærstraf, men opfattes alligevel i mange tilfælde som en disciplinær foranstaltning. Af Kriminalforsorgens statistiske årsopgørelse fra 2012 fremgår: »Indsatte i fængsler og arresthuse kan af disciplinære grunde overføres til andre fængsler og arresthuse.« (Direktoratet for Kriminalforsorgen 2013:31). Disse grunde kan ifølge straffuldbyrdelseslovens⁴ § 25 være undvigelse eller forsøg på undvigelse, hvis den indsatte er fundet i besiddelse af en ikke ubetydelig mængde euforiserende stoffer eller, der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte har øvet overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen. Den retlige regulering af overførsler er mindre restriktiv end f.eks. bestemmelser om indgreb eller disciplinærstraf over for indsatte. I forbindelse med ikendelse af disciplinærstraf skal der altid udarbejdes et notat, som den indsatte skal modtage i kopi.⁵ Til forskel herfra kan indsatte overføres af disciplinære grunde uden at have mulighed for indsigt i begrundelsen for dette. Placering og overførsler er omfattet af de Europæiske fængselsregler jf. artikel 17.3, hvor der står, at indsatte så vidt muligt skal høres i forhold til deres placering og eventuelle overførsler fra et fængsel til andet (Council of Europe Recommendation Rec (2006) 2).

Spørger man de indsatte, oplever de i høj grad en tvangsmæssig overførsel som et indgreb og i flere tilfælde også som en disciplinær foranstaltning (Minke 2010). Denne oplevelse forstærkes af de ændrede processuelle regler for overførsel, der betyder, at indsatte ikke som udgangspunkt kan få aktindsigt i eller en begrundelse for, hvorfor de skal overføres. Den forstærkes også af, at de indsatte ikke høres forud for en overførsel. Problemstillingen om overførsler vedbliver med at være aktuel, særligt på grund af de udfordringer fængslerne har med nogle indsatte, der tilhører rockergrupper eller bander. Så sent som i oktober 2013 offentliggjorde justitsministeren en ny rocker- og bandepakke »Fast greb om banderne« og fremsatte i forlængelse heraf et lovforslag, som blandt andet indeholder en udvidet mulighed for tvangsmæssigt at overføre negativt stærke indsatte mellem fængslerne.⁶ Lovforslaget blev vedtaget i juni og trådte i kraft 1. juli 2014.

Et vigtigt problem med overførsler er, at de kan modarbejde eventuelle resocialiseringstiltag under fængselsopholdet herunder konsekvenser i forhold til gennemførelse af et uddannelsesforløb. Dette var tilfældet i forbindelse med overførslen af en kvindelig indsat, der på grund af en tvangsmæssig overførsel fra et åbent fængsel til et arresthus måtte afbryde sin uddannelse.⁷ Indsattes mulighed for familieliv berøres ligeledes eftersom planlagte besøg annulleres og besøgsanmodninger skal ansøges på ny.

Formålet med denne artikel er at belyse tvangsmæssige indenrigsoverførsler af indsatte og diskutere indsattes retsgarantier i forbindelse med dette, samt hvordan de indsatte oplever brugen af overførsler. Artiklen koncentrerer sig alene om tvangsmæssige overførsler, hvor indsatte overføres mellem fængsler. Det vil sige, at artiklen ikke beskæftiger sig med de tilfælde, hvor overførslen er begrundet i den indsatte eget ønske. Artiklen beskæftiger sig heller ikke overførsler, der begrundes med behandlingsmæssige hensyn såsom overførsel til psykiatrisk hospital. Endelig er transnationale overførsler af indsatte heller ikke omfattet af analysen.

2. Anvendte metoder og analysens kildemateriale

I artiklen anskues tvangsmæssige overførsler ved hjælp af juridisk og sociologisk funderede metoder. Der anvendes dels den traditionelle retsdogmatiske metode, hvor der tages udgangspunkt i gældende dansk ret, herunder lovgivers hensigt med de retlige bestemmelser. Den begrænsede retspraksis på området inddrages sammen med udtalelser og inspektioner fra Folketingets Ombudsmand. Der anvendes endvidere kvalitativt kildemateriale i form af feltnoter indsamlet i forbindelse med en etnografisk studie i et lukket fængsel samt interview med 68 indsatte (Minke 2010). Det kvalitative materiale omfatter desuden oplysninger fra en brevveksling med en indsat i foråret 2014. Desuden anvendes kvantitativt kildemateriale fra en spørgeskemaundersøgelse i 2008 blandt 1647 indsatte, der repræsenterede 12 afsoningssteder. Svarprocenten er på 49 (Minke 2010).⁸ Endelig anvendes kvantitative oplysninger om indsatte, der er indsamlet og fremstillet af Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Når der i det følgende citeres fra interview med indsatte, oplyses det i forvejen tildelte IP nummer (Minke 2010). I de tilfælde, der citeres fra den omtalte brevveksling med en indsat fremgår henvisningen som BV.

3. Hvad viser forskningen om indenrigsoverførsler af indsatte?

Til nærværende artikel er der gennemført litteratursøgning på ordene *prisoner, transfer, disciplinary*, og *prisoner, transfer, involuntary* i de to forskningsdatabaser *Academic Search Premier* samt *National Criminal Justice Reference Service (NCJRS) Abstracts Database*. For at tilvejebringe særskilte oplysninger om tvangsmæssige overførsler af indsatte i nordiske lande er der søgt på begreberne *overførsel, förflyttning* og *overføring* på publikationer og statistiske oplysninger blandt den norske, svenske og danske kriminalforsorg. Der er endvidere søgt relevant litteratur ved at anvende referencer fra anden litteratur.

Søgningen i forskningsdatabaserne har resulteret i seks relevante studier, hvoraf de fem indeholder en gennemgang af domspraksis og indsattes efterfølgende retsstilling i forbindelse med tvangsmæssige overførsler.⁹ Spørgsmålet, der er omdrejningspunktet for disse artikler, er, om tvangsmæssige overførsler i sig selv har så store konsekvenser og medfører så store tab for den indsatte, at den indsatte i forbindelse med afgørelser om tvangsmæssige overførsler skal være sikret særlige processuelle retsgarantier som f.eks. retten til at blive hørt og få en begrundelse (Broude 1977; Burnside 1976; Milleman & Milleman 1974; Sargentich 1977; Schwartz 1984).¹⁰ Der henvises blandt andet til appelsagen *Gomes v. Travisono*, United States Court of Appeals, First Circuit fra 1973, hvor retten i første instans (the district court) identificerede en række faktorer, der understøtter, at indsatte lider store tab i forbindelse med tvangsmæssige overførsler.¹¹ Det kan være tab af social støtte, idet overførsel til et fjernere beliggende fængsel fører til færre besøg og dermed mindre social støtte/omsorg fra familie og venner. Tab af frihed idet en tvangsmæssig overførsel ofte omfatter, at den indsatte frihedsgrader begrænses ved ankomsten til den nye institution. Tab af resocialiseringsmuligheder idet uddannelse, behandlingsprogrammer mv. enten udsættes eller ophører helt i forbindelse med en overførsel.¹² Appelretten fandt dog kun delvist, at disse faktorer medførte, at indsatte i forbindelse med tvangsmæssige overførsler var omfattet af særlige processuelle garantier på baggrund af forfatningen.

En anden studie er baseret på data om overførsler, der er tilvejebragt ved observation og kvalitative interview med ind- og ansatte i fem forskellige fængsler i England. De kvalitative data er suppleret med en gennemgang af sagsakter og regelgrundlaget for disciplinære overførsler (King & McDermott 1990). Undersøgelsen finder, at de fleste tvangsmæssige overførsler gennemføres hurtigt og pludseligt i et forsøg på at overraske den indsatte, hvorved denne ikke når at sætte sig til modværge eller indleder en diskussion om årsagen til overførslen. Indsatte i undersøgelsen beretter, at eftersom overførslen både sker hurtigt og uventet, når de ofte ikke at pakke deres ejendele sammen og mister dem af denne årsag. Undersøgelsen finder derfor også, at indsatte udsættes for en række tab i forbindelse med en tvangsmæssig overførsel: tab af ejendele, tab af relationer herunder også tab af kontakt til familien. En indsat fortæller i den forbindelse, at de adskillige tvangsmæssige overførsler har medført, at han har mistet kontakt til sin familie fordi: »They never knew where I was and they thought it must be my fault and they couldn't take it any more« (ibid: 466). Flere indsatte beretter også om, at de udvikler angst og en grad af paranoia over den immanente risiko for overførsel: »There's that constant paranoia that you'll be moved, that they are plotting against you. Then when it does happen there's this sudden panic where all your fears

and pain come rushing back. You feel so vulnerable« (ibid: 467). Det fremgår endvidere af undersøgelsen, at de indsatte som udgangspunkt ikke får nogen begrundelse for årsagerne til den tvangsmæssige overførsel.

Der er således samstemmende resultater omkring effekten af tvangsmæssige overførsler. Den indsatte udsættes for personlige, sociale og materielle tab. Studierne finder også, at tvangsmæssige overførsler kan misbruges som et meget effektivt magtmiddel af fængselsystemet. De indsatte informeres ikke om baggrunden for overførslen og har ikke mulighed for at modsætte sig denne, og de indsattes retsstilling er derfor meget usikker. Omvendt er der en erkendelse af, at det både af kapacitetshensyn og af hensyn til fængslets ordens og sikkerhedsmæssige hensyn kan være nødvendigt at overføre den indsatte til andre fængsler.

3.1. *Omfanget af overførsler i de nordiske lande*

Af en fælles publikation over nordiske fængselsforhold, der vedrører Finland, Island, Norge og Sverige, er problemstillingen vedrørende antal og årsag til indenrigsoverførsler af indsatte under straffuldbyrdelsen desværre ikke inkluderet (Direktoratet for Kriminalforsorgen 2012). Den svenske Kriminalvård opgør »förflytning« som indenrigstransporter af indsatte. Af en publikation om den svenske kriminalforsorg fremgår det, at der i 2012 forekom 44.000 tilfælde af indenrigstransporter af de svenske indsatte. Der redegøres desværre ikke nærmere for de faktiske forhold vedrørende de mange indenrigstransporter af indsatte og rapporten differentierer ikke mellem frivillige og tvangsmæssige »förflytninger« (Kriminalvården 2013:10). I Norge opgør Kriminalomsorgen umiddelbart ikke »overføring« under afsoningen, men opgør alene overførsel af udenlandske statsborgere som overføres til fortsat afsoning i hjemlandet (Kriminalomsorgen 2012: 7, 49).

Konsulenthuset Ementor gennemførte i 2004 en analyse af Direktoratet for Kriminalforsorgen. Det fremgår af rapportens bilag 8, at størstedelen af transportopgaverne er overførsler af indsatte mellem Kriminalforsorgens institutioner. I rapporten anføres det videre, at et udtræk fra Kriminalforsorgens Klientsystem viser, at der i løbet af et kalenderår (2003/4) gennemførtes over 8.000 overførsler af indsatte mellem kriminalforsorgens institutioner. Begrundelsen for overførslerne spænder vidt såsom af hensyn til belægningskapacitetstilpasning, hensyn til sikkerhed for de ansatte, den indsatte og medindsatte, som et led i udslusningsforløb, midlertidige overflytninger, overflytninger til behandlingsafdelinger, overflytninger til en institution i den indsatte's hjemområde og overflytninger af afsonere fra arrester til fængsler til afsoning (Ementor 2004:204). Antallet af tvangsmæssige overførsler fremgår ikke af rapporten.

Til brug for nærværende artikel har Direktoratet for Kriminalforsorgen oplyst, at der i perioden 2006 til 2013¹³ er tale om et gennemsnit på 669 tilfælde af disciplinære overførsler.¹⁴ Antallet inkluderer ikke tvangsmæssige overførsler af kapacitetsmæssige årsager eller interne disciplinære overførsler fra en afdeling til en anden i fængslet, da disse ikke registreres af kriminalforsorgen.

I en spørgeskemaundersøgelse gennemført anno 2008 blev de indsatte spurgt, hvor mange gange de var blevet flyttet i løbet af deres afsoning. I spørgeskemaundersøgelsen er der stor variation i antal gange nemlig fra 0 til 70 gange per person (Minke 2010). En uddybende samtale med den indsatte, der oplyste, at han havde været overført 70 gange, afklarede, at den pågældende havde inkluderet interne overførsler i fængslet, hvor den pågældende var blevet tvangsmæssigt overført fra en afdeling til en anden.¹⁵ Flere indsatte har desuden tilføjet forskellige kommentarer i spørgeskemaet vedrørende mulighed for aktindsigt i begrundelsen for overførslen så som: »*Det får vi aldrig. Så skal vi til Ombudsmanden*«. En anden noterede, at: »*En ny lov gør det muligt at flytte folk uden aktindsigt, hvilket er forkasteligt*«, og endelig anførte en indsat, at han var blevet flyttet ufrivilligt en del gange, men at han aldrig havde forespurgt om muligheden for at få aktindsigt.

4. Retsgrundlaget for overførsel

Bestemmelserne om valg af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutionerne er reguleret i straffuldbyrdelseslovens kapitel 7. Justitsministeriet fastsætter i bekendtgørelser og vejledninger de nærmere detaljerede bestemmelser for, hvordan en overførsel skal ske, herunder en uddybning af de sagsbehandlingsregler, der skal anvendes ved en overførsel.

Begrundelserne for en tvangsmæssig overførsel fra åben til lukket fængsel kan jf. sfbl. § 25 stk. 1 nr. 1-4 være reaktive og defineres i Kriminalforsorgens årlige statistikberetninger som af »disciplinære grunde«. En overførsel fra åben til lukket fængsel kan imidlertid også være præventiv jf. sfbl. § 25 stk. 2-4, hvor en mistanke om undvigelse, eller hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte har indsmuglet eller handlet med stoffer eller vil forøve overgreb imod medindsatte eller ansatte, kan begrunde en overførsel. Sfbl. § 26 omhandler overførsler mellem ensartede institutioner og begrunder ligeledes overførslen med overvejende præventive årsager. I overensstemmelse med skånsomhedsprincippet betragtes overførsel mellem ensartede institutioner som et mere lempeligt indgreb end overførsel til et mere restriktivt regime som eksempelvis overførsel fra åbent til lukket fængsel (Engbo 2005:134). Kravene i hjemmelsgrundlaget for denne type overførsler er derfor heller ikke så strenge. Overførsel fra arresthus til fængsel fremgår af sfbl. § 27, hvor stk. 2, nr. 2 begrunder overførslen af præventive

årsager. Endelig giver sfbl. § 28 mulighed for at overføre den indsatte fra fængsel til arresthus, hvor stk. 1 nr. 2 og nr. 3 også begrundet overførslen i præventive årsager. Det fremgår endvidere af sfbl. §§ 26-27, at overførslen kan begrundes af hensyn til kriminalforsorgens samlede udnyttelse af fængselspladserne.

Der er ikke i bestemmelserne omkring tvangsmæssig overførsel af indsatte direkte anført, at overførsler bør afgøres ud fra princippet om proportionalitet. Det følger imidlertid af den almindelige forvaltningsretlige proportionalitetsgrund-sætning, at indgreb mod en borger altid skal være proportionalt i forhold til det konkrete formål med indgrebet. Denne grundsætning skal derfor også inddrages i spørgsmålet om tvangsmæssig overførsel.

5. Retsbeskyttelsen af indsatte ved overførsler

Mens straffuldbyrdelsesloven regulerer, hvornår en overførsel kan finde sted, er den indsattes retsgarantier i forbindelse med selve beslutningen om overførsel reguleret i forvaltningsloven og anbringelses- og overførselsbekendtgørelsen.¹⁶ Når det besluttes, at en indsat skal overføres til en anden institution, er der tale om en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Dette betyder som udgangspunkt, at sagen er omfattet af forvaltningsloven og de retssikkerhedsgarantier for den enkelte borger, som er indeholdt i loven, herunder retten til aktindsigt, partshøring og begrundelse. Sådan var retstillingen også fra forvaltningslovens ikrafttræden 1. januar 1987 og frem til 2002,¹⁷ hvor forvaltningsloven blev ændret, så sager om blandt andet overførsel af indsatte blev undtaget fra retten til aktindsigt, partshøring og delvis begrundelse.¹⁸

Lov om fuldbyrdelse af straf m.v. blev vedtaget ved 3. behandling den 26. maj 2000 og trådte i kraft 1. juli 2001. Begrænsning i indsattes adgang til aktindsigt i forbindelse med overførsler har været drøftet i Folketinget adskillige gange både forud for og efter vedtagelse af straffuldbyrdelsesloven.¹⁹ Ændringerne i forvaltningsloven, der afskærer indsatte mulighed for at få aktindsigt og blive partshørt i forbindelse med overførsler samt ændringen af begrundelseskravene i sager om overførsel, blev indført i 2002 af hensyn til beskyttelse af »svage« indsatte i kriminalforsorgens institutioner over for »stærke« indsatte såsom rocker og bandemedlemmer. Antagelsen var, at svagere indsatte blev udnyttet af de stærkere, og de svage indsatte ikke turde indberette overgreb til fængselssystemet, fordi den stærkere indsatte kunne begære aktindsigt og dermed skaffe sig indsigt i, hvem der havde »sladret til systemet« med alvorlige konsekvenser til følge for den svage indsatte. I bemærkningerne til lovforslaget fremhæver Justitsministeriet, at ændringerne vedrører væsentlige forvaltningsretlige partsrettigheder, hvis formål er at sikre, at den person, som en forvaltningsmyndigheds afgørelse er rettet mod,

kan varetage sine interesser. Det fremhæves, at der skal være særlige grunde til at indskrænke disse rettighedens anvendelsesområde.²⁰ Hensynet til medindsatte, fængselsansatte og muligheden for opretholdelse af orden og sikkerhed, fandt Justitsministeriet i en samlet afvejning, måtte tillægges så betydelig vægt, at de tiltrådte flertallet i Straffelovrådets anbefaling om at afskære retten til aktindsigt og partshøring samt begrænse begrundelsen af afgørelser om overførsel. Folketinget var delt i spørgsmålet. Et mindretal i Retsudvalget fandt, at lovforslaget: »først og fremmest er begrundet i hensynet til »retsfølelsen««. ²¹ Mindretallet udtalte: »at de foreslåede ændringer vedrørende aktindsigt i den grad savner et sagligt belæg. Ikke mindst ser mindretallet med bekymring på, hvordan det vil komme til at påvirke specielt de svage fanger«. ²² Mindretallet præciserer ikke baggrunden for deres bekymring for de svage fanger, men den kan være begrundet i, at reglen om afskæring af aktindsigt også vil kunne bruges til skade for svage fanger, f.eks. hvis stærke indsatte kommer med falske oplysninger om en svag indsat, der resulterer i overførsel, hvorefter den svage indsatte ikke vil kunne få indsigt i oplysningerne og derfor ikke kunne forsvare sig. ²³

I en henvendelse fra fængselsinspektøren ved Statsfængslet i Jyderup til Folketingets Retsudvalg formuleres: »at jo flere oplysninger, der hemmeligholdes for de indsatte, des flere myter opstår der om magtmisbrug, usaglige afgørelser »kafkaske processer« mv. og desto mere spændt bliver atmosfæren i fængslet« (Retsudvalget, 2001-2002, 2. samling, L. 140 – bilag 4). ²⁴

På trods af de kritiske tilkendegivelser blev ændringerne dog vedtaget med et snævert flertal i Folketinget 31. maj 2002. ²⁵

Retsstillingen er derfor i dag, at en indsat i forbindelse med en afgørelse om overførsel til en anden institution efter forvaltningslovens § 11, stk. 2²⁶ er afskåret fra at få aktindsigt i sagen. Der er ikke tale om en konkret vurdering af, hvilke dokumenter der kan eller ikke kan gives indsigt i, men en generel afskæring af aktindsigt i hele sagen. Det følger af ordlyden af forvaltningslovens § 11, stk. 2, at »[i] forbindelse med varetægtsfængsling samt fuldbyrdelse af fængselsstraf og forvaring gælder bestemmelserne i dette kapitel [om aktindsigt] endvidere ikke sager om blandt andet (1) valg af varetægtsfængsel eller afsoningsinstitution, (2) overførsel til andet varetægtsfængsel eller anden afsoningsinstitution, (3) overførsel til anden afdeling i et varetægtsfængsel eller en afsoningsinstitution og (4) udelukkelse fra fællesskab«. En konsekvens af denne regel er således, at myndighederne ikke har pligt til at partshøre den indsatte efter forvaltningslovens § 19, da myndighederne ikke har pligt til at partshøre om oplysninger, som parten ikke har ret til aktindsigt i, jf. fvl. § 19, stk. 2, nr. 4.

Ændringen af forvaltningsloven i 2002 omfattede endvidere en ændring af kravene om begrundelse. Udgangspunktet i forvaltningsloven er, at myndighederne skal begrunde skriftlige afgørelser jf. fvl. § 22 eller ved mundtlige afgørelser efter begæring skal give en skriftlig begrundelse for afgørelsen jf. § 23, stk. 1. En begrundelse for en afgørelse skal indeholde en henvisning til de retsregler i henhold til hvilke afgørelsen er truffet, jf. fvl. § 24, stk. 1.

Når myndighederne træffer en skønsmæssig afgørelse, skal begrundelsen endvidere angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen, samt om nødvendigt indeholde en kort redegørelse for de faktiske oplysninger, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen, jf. fvl. § 24 stk. 1 og 2. I 2002 indførtes imidlertid en undtagelse til de krav til uddybende begrundelse i tilfælde af skønsmæssige afgørelser, således at afgørelser om bl.a. overførsel af indsatte kun skal angive det retsgrundlag, som afgørelsen er truffet på baggrund af, men ikke de hovedhensyn, der har været afgørende for afgørelsen eller de konkrete faktiske oplysninger, der er tillagt betydning, jf. fvl. § 24, stk. 3.

Følgerne af den retsstilling, der er et resultat af ændringerne i forvaltningsloven i 2002, er, at en indsat ikke kan få viden om, hvad der er grunden til en overførsel eller få indsigt i det materiale, der ligger til grund for afgørelsen. Myndighederne skal udarbejde et notat om den trufne afgørelse, som skal indeholde en begrundelse for afgørelsen, hvor både de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønnet, ligesom de faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen, skal fremgå.²⁷ Den indsatte eller dennes advokat har imidlertid ikke ret til at få indsigt i dette notat.²⁸ Den indsatte har ret til at komme med en udtalelse,²⁹ men kan ikke rette sin udtalelse mod de centrale elementer, der ligger til grund for beslutningen, da den indsatte netop ikke er bekendt hermed. Den indsatte kan derfor ikke i udtalelsen forsvare sig mod eventuelle beskyldninger, som kan være en del af grundlaget for beslutningen om overførsel. Det er således meget grundlæggende retssikkerhedshensyn afskæringen af partsaktindsigt og begrundelse aktualiserer. De hensyn, der står overfor hinanden, er blandt andet hensynet til at beskytte medindsatte mod repressalier og hensynet til den indsattes interesse i at kende den fuldstændige begrundelse for at kunne varetage sit tarv.

6. De indsattes oplevelse af tvangsmæssige overførsler uden mulighed for aktindsigt

Fængselssystemet anvender forskellige begrundelser for en tvangsmæssig overførsel. De sikkerhedsmæssige hensyn anvendes ofte, som den indsatte ikke har mulighed for at argumentere imod. En indsat beskrev det sådan:

Der er jo ingen sikkerhed i det her system. Efter den begrænsede aktindsigt kan de jo flytte en nærmest uden grundlag. De kan flytte dig med hvilken som helst begrundelse. Jeg har derfor aldrig rigtig følt mig tryk nok til at involvere mig for meget med andre. (IP49).

Den indsatte bekymring er især funderet i, om medindsatte kan finde på at 'plante' ikke-tilladte genstande hos andre indsatte og herefter indberette forholdet til fængselsbetjentene. Dette kan være tilfældet med indsatte, der har oparbejdet større gæld i fængslet, og kan have fordel ved, at kreditor overføres til et andet fængsel. I andre tilfælde kan en indsat uretmæssigt beskyldes en anden for trusler, hvorefter vedkommende risikerer overførsel uden at være bekendt med sagens akter.

En indsat fortalte, at han var blevet overført 22 gange i løbet af sin afsoning og forklarede, at han ikke altid fik en tydelig begrundelse for overførslen. Den seneste overførsel var begrundet med »*Ordre fra Direktoratet*« (IP55). Den indsatte forstod ikke ordlyden, men i lyset af det talstærke fremmøde af fængselsbetjente i forbindelse med overførslen forstod han, at han måtte acceptere overførsel. Om »*Ordre fra Direktoratet*« i dette tilfælde henviser til kriminalforsorgens samlede pladskapacitet, må stå hen i det uvisse. Under den etnografiske feltstudie (Minke 2010) blev en episode observeret, hvor en indsat fik meddelelse fra to fængselsbetjente om, at han skulle tvangsmæssigt overføres. Den ene fængselsbetjent angav »at den indsatte ikke skulle gro fast« som begrundelse. Den indsatte protesterede højlydt og sagde, at han ville klage til en række instanser. Af den anden tilstedeværende fængselsbetjent blev begrundelsen herefter, at overførslen skyldtes ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn, og fængselsbetjenten pointerede, at den indsatte var velkommen til at klage. Det er imidlertid vanskeligt for den indsatte at klage, når han ikke kan få adgang til sagens akter.

En anden indsat havde været overført ni gange og beskrev følgende episode, hvor han og en medindsat blev overført uden varsel og uden nogen begrundelse for årsagen til overførslen:

En anden indsat og jeg blev rykket fra X-fængsel uden varsel. Jeg sad og spiste i shorts og T-shirt efter at have trænet (...) Det var meget koldt at komme på den første gårdtur i shorts og badesandaler. Det varede 3 uger inden de fik sendt noget af mit tøj til mig. En uberettiget og ikke okay overførsel. Den eneste sag, hvor jeg har bedt om aktindsigt i hvorfor. I svaret stod noget i retning af at jeg var udelukket fra aktindsigt grundet sikkerheds og ordensreglementet. Efter 5 uger blev jeg rykket tilbage igen. Jeg kan stadig her over 3 år senere skumle lidt over det. Intet tøj og måden det blev afviklet på var ikke okay! (BV).

Selv om det er tre år siden, at overførslen fandt sted, spekulerer den indsatte stadig over omstændighederne ved overførslen. Dels foregik den uden varsel, og dels kunne han ikke få aktindsigt i årsagen til overførslen. Endvidere måtte han vente flere uger på at få sine ejendele fra det fængsel, han blev tvangsmæssigt overført fra. Andre indsatte har ligeledes berettet, at de måtte vente længe på at få overdraget deres genstande i det nye fængsel, og at de var overladt til at låne sig frem blandt medindsatte i det nye fængsel (IP49; IP53). En anden indsat har ligeledes beskrevet, at et varsel om en tvangsmæssig overførsel kunne foregå på den måde, at den indsatte fik besked på at pakke sin celle sammen og være klar til overførsel om en time. Med andre ord kunne man risikere at blive overført med et »fingerknips« (IP49). Når sådanne overførsler foregår uden varsel bliver den indsatte genstande pakket i hast og en indsat berettede om, at han havde mistet ejendele i forbindelse med overførslerne (IP55).

Det er tankevækkende, at ingen af de oven for citerede indsatte er defineret som rocker- eller bandemedlemmer, som bestemmelsen omkring begrænset mulighed for aktindsigt egentligt var tiltænkt. Flere af de citerede kan opfattes som svage indsatte, hvor overførslen i nogle tilfælde kan opleves som udtryk for chikane fra fængselsystemet (jf. argumenterne 'gro fast' og 'ordre fra direktoratet'). Andre af de citerede afsoner lange fængselsstraffe, hvorfor man kan antage, at overførslerne skyldes en formodning om, at de vil undvige. Men om det reelt er tilfældet, vides ikke.

En indsat blev tvangsmæssigt overført til et andet fængsel som del af en roka-de mellem flere indsatte. Den indsatte forklarede, at fængselsystemet havde in-formeret ham om, at han var »en bytter« og, at »der ville komme en anden og få hans plads« (IP12). Den indsatte var meget frustreret over overførslen, hvilket ikke mindst skyldtes, at hans besøgende ville både få en længere transporttid og have flere økonomiske omkostninger forbundet med besøg. Umiddelbart forud for overførslen pointerede fængselsystemet, at han måtte ansøge det modtagende fængsel om at blive flyttet tilbage igen så hurtigt som muligt. Ifølge den indsatte gik der 13 måneder, førend han blev ført tilbage til sit oprindelige fængsel. Når den indsatte overføres fra et fængsel til et andet, følger fængslets godkendelse af besøgende ikke med. Sagsbehandlingstiden kan være forholdsvis lang, når den indsatte skal indhente ny besøgstilladelse, på ny få godkendt besøgende, bestille tid i besøgslokale mv. Det betyder derfor, at en overførsel altid resulterer i en pe-riode med mindre besøg og mindre kontakt til familien. En indsat havde i forbin-delse med en overførsel ventet to måneder på at få besøg af sit mindreårige barn. Da besøget omsider blev en realitet oplevede den indsatte, at barnet reagerede

over for sin far på samme måde, som barnet reagerede på fremmede (Minke 2010).

Den omfattende fængselslitteratur beskriver, hvordan indsatte forsøger at tilpasse sig psykologisk og praktisk i fængselsamfundet (fx Clemmer 1958 [1940]; Sykes 1958; Galtung 1959; Morris & Morris 1963; Mathiesen 1965; Bondeson 1974; Harvey 2007; Crewe 2009; Ugelvik 2010). Cellen indrettes personligt og bærer præg af hjemlighed. Hovedparten af de indsatte deltager i madgrupper og andre former for fællesskab med medindsatte. Ledsagede udgange er skrevet i kalenderen. Venner og pårørende er godkendt som besøgende, og ugens forløb er ofte planlagt. Måske følger den indsatte endda en uddannelse eller behandling i fængslet. Det er derfor til stor frustration, når indsatte overføres tvangsmæssigt. Flere indsatte beskrev det som, at de skulle starte forfra på flere forskellige områder: Cellen måtte genindrettes, besøgstilladelser søges på ny, positionering og plads i det sociale fællesskab skulle genforhandles, og den indsatte måtte relatere sig til andre ind- og ansatte. Tvangsmæssige overførsler blev derfor ofte oplevet som stressende, og især når overførslen var fra et fængsel, hvor den pågældende havde accepteret at være. En indsat beskrev det kort og godt som: »Nye omgivelser, rutiner, vagter og indsatte at forholde sig til.« (BV).

Af feltstudien blev det observeret, at overførslerne medførte, at et offer for et alvorligt overfald og gerningsmanden til dette, tilsyneladende ved en tilfældighed, blev placeret dør om dør på det samme afsnit igen. Konflikten, der havde forårsaget overførslerne af de to indsatte, var ikke blevet løst i den mellemliggende periode. På sigt var hensynet til fængslets orden og sikkerhed således ikke løst, men konflikten var blot udsat en tid. 'Nissen' var så at sige flyttet med (Minke 2010).

7. Konklusion

Tvangsmæssig overførsel af indsatte betragtes lovgivningsmæssigt ikke som en disciplinær reaktion, men som en forebyggende foranstaltning. For den enkelte indsatte kan det imidlertid opleves som en sanktion at blive tvangsmæssigt overført til et andet fængsel. På samme måde som anden forskning har dokumenteret udsættes den indsatte for en række tab i forbindelse med en tvangsmæssig overførsel: tab af sociale relationer og herunder tab af kontakt med familien; tab af ejendele; tab af et kontinuert resocialiseringsforløb når uddannelse må afbrydes; tab af følelse af sikkerhed når overførsler sker uden varsel, og tab af retssikkerhed når den indsatte ikke kan få adgang til sagens akter og tillige har en oplevelse af, at overførslen er foregået på et uforståeligt grundlag: tab af tillid og tiltro til det straffuldbyrdende system.

Det er meget vanskeligt at danne sig et overblik over omfanget og begrundelserne for overførslerne. Det skyldes, at ikke alle former for tvangsmæssige overførsler registreres statistisk fx, hvis en overførsel sker med henvisning til hensynet til kriminalforsorgens samlede pladskapacitet. Det er tankevækkende, at årsagerne til tvangsmæssige overførsler ikke er genstand for en nøjere registrering af fængselsmyndighederne både nationalt, men også i de øvrige nordiske lande. Dels er der indikationer på, at omfanget af overførsler er stort, dels må man antage, at overførsler er ressourcetungt både økonomisk og ikke mindst menneskeligt. Det kunne derfor være ønskeligt, om der blev gennemført en systematisk statistisk registrering af omfanget af tvangsmæssige overførsler af indsatte samt en registrering af begrundelsen i de enkelte tilfælde: sker overførslen på grund af fængslernes kapacitetsmæssige hensyn, på grund af ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn eller sker overførslen af helt andre årsager?

I Danmark har de indsatte ingen ret til at få indsigt i sagens akter herunder årsagen til overførslen og de kan derfor ikke forsvare sig imod eventuelle uretmæssige beskyldninger. En undtagelse i forvaltningsloven gør det nemlig muligt at omplacere indsatte uden, at de har mulighed for at kende begrundelsen for dette. Retssikkerhedsmæssigt må det siges at være betænkeligt, eftersom overførsel kan opleves som en meget indgribende foranstaltning for den enkelte indsatte. Det burde alene være undtagelsesvist, at den indsatte eller dennes advokat ikke kan få adgang til den indsattes sagsakter, og ikke – som forvaltningslovens § 11, stk. 2 er formuleret på nuværende tidspunkt – være sådan, at indsatte som udgangspunkt ikke har ret til aktindsigt i noget så væsentligt som placering og eventuel omplacering. De europæiske fængselsregler understreger således også, at indsatte som udgangspunkt skal høres om placering og omplacering. Spørgsmålet er, i hvor stort et omfang dette forekommer i praksis? Det kan ikke afvises, at den manglende mulighed for aktindsigt har resulteret i en tryggere afsoning for nogle grupper af indsatte, men den manglende mulighed for aktindsigt har omvendt bevirket mistro og mistillid blandt andre indsatte. Det kan opfattes som et problem i forhold til en succesfuld resocialisering, at de indsatte udvikler yderligere mistænksomhed og mistillid til fængslets myndigheder og det omgivende samfund som sådan og spørgsmålet er også, om en tvangsmæssig overførsel ikke er omfattet af så alvorlige tab (»grievous loss«) for den indsatte, at tvangsmæssige overførsler i højere grad må omfattes af processuelle retsgarantier herunder retten til indsigt i sagens akter, retten til at blive hørt og retten til at få en fyldestgørende begrundelse for afgørelsen.

Noter

1. Tak til Hans Jørgen Engbo for konstruktive kommentarer. De vurderinger og synspunkter, der fremsættes i artiklen er forfatterens egne og deles nødvendigvis ikke af Hans Jørgen Engbo.
2. Linda Kjær Minke, lektor, ph.d., underviser i kriminologi og straffuldbyrdelse på Juridisk Institut, Syddansk Universitet; Rikke Gottrup, lektor, ph.d., underviser i forvaltningsret på Juridisk Institut, Syddansk Universitet. Pr. 1. juni borgerrådgiver i Roskilde Kommune.
3. Lov nr. 432 af 31. maj 2000 om fuldbyrdelse af straf med senere ændringslove (straffuldbyrdelsesloven).
4. Fremover forkortet sfbL.
5. Jf. § 9 i BEK nr. 385 af 17/05/2001 (disciplinærstrafbekendtgørelsen).
6. Se § 5, nr. 1 i forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om våben og eksplosivstoffer, lov om politiets virksomhed og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Initiativer mod rocker- og bandekriminalitet m.v.), FT 2013-14, Lovforslag nr. L 112, fremsat den 15. januar 2014. Lovforslaget blev vedtaget den 4. juni 2014 og trådte i kraft 1. juli 2014.
7. U.2007.1773H.
8. Omkring metodiske overvejelser i forbindelse med indsamling af empiri se Minke 2010.
9. Søgningen resulterede i 19 forskellige artikler, hvoraf de seks blev udvalgt som relevante for nærværende analyse. Det er dog muligt også at finde eksempler på litteratur, der diskuterer overførsler som et af flere tiltag i forsøget på at opretholde orden og sikkerhed i fængslet fx Brennan 1987; Glaser 1987 og Bottoms 1999.
10. Artiklerne beskriver, hvordan problemstillingen i USA blev behandlet som et spørgsmål om, hvorvidt følgerne af den tvangsmæssige overførsel var så voldsomme, at den indsatte skulle have særlige forfatningssikrede processuelle garantier på baggrund af the due process clause i Fourteenth Amendment i forbindelse med beslutninger om tvangsmæssige overførsler.
11. Se 490 F2d 1209 Gomes v. Trivisono, United States Court of Appeals, First Circuit, Decided Dec. 28, 1973.
12. Se også diskussion i Lilly & Wright 1986 om, hvordan overførsler blandt andet kan resultere i tab af besøg og påvirke muligheden for at opnå prøveløsladelse.
13. Den afgrænsede tidsperiode er begrundet med, at Direktoratet for Kriminalforsorgen har opgjort antal overførsler ud fra samme systematik i perioden.
14. Direktoratet for Kriminalforsorgen 2013:37. Oplysningerne er suppleret med særskilte statistiske opgørelser leveret af Direktoratet for Kriminalforsorgen april 2014.
15. Det er uklart, om antallet også omfatter overførsler, hvor medindsatte har bedt den indsatte forlade afsnittet (Minke 2010).
16. Bekendtgørelse nr. 626 af 25. juni 2009 om anbringelse og overførsel af personer, som skal udstå fængselsstraf eller forvaring. Se særligt §§ 13 og 16.
17. Se om de dagældende regler og praksis i forbindelse med overførsler Straffelovrådets udtalelse om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse december 1996, pkt. 3.
18. Jf. lov nr. 382 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forvaltningsloven (fangeflugt og begrænsning af indsattes adgang til aktindsigt m.v.).
19. FT 2001-2002, LF 140 afsnit 3.
20. Jf. FT 2001-2002, LF 140, afsnit 3.3.1.

21. Jf. FT 2001-2002, Betænkning til lovforslag 140 afs. 3. Mindretallet bestod af Socialdemokratiet, SF, Radikale og Enhedslisten.
22. Jf. FT 2001-2002, Betænkning til lovforslag 140 afs. 3. Mindretallet mente endvidere ikke, at der forelå nogen form for dokumentation for behovet for de nye tiltag.
23. Mindretallets bekymring kan også skyldes, at det er vanskeligt at give indsatte garanti for anonymitet, hvis den forurettede indkaldes som vidne i forbindelse med en eventuel retssag.
24. Se henvendelse til Retsudvalget fra fængselsinspektør Hans Jørgen Engbo, Statsfængslet i Jyderup (Retsudvalget 2001-2002, 2. samling, L140, bilag 13). Se endvidere henvendelse til Justitsministeriet fra Carsten Glargaard, tidligere formand for Kriminalpolitisk Forening (Retsudvalget 2001-2002, 2. samling, L140, bilag 22).
25. For loven var Venstre, Dansk Folkeparti, Konservative og Kristelig Folkeparti.
26. Tidligere § 9, stk. 4. Ændringen af forvaltningsloven, som trådte i kraft 1. januar 2014, betød at bestemmelsen ændrede placering i loven, men indholdet er uændret.
27. Jf. § 13, stk. 4 i anbringelses- og overførselsbekendtgørelsen, hvor det præciseres, hvilke oplysninger notatet skal indeholde (Bekendtgørelse nr. 626 af 25. juni 2009). Sagsbehandlingsreglerne er nærmere præciseret i anbringelses- og overførselsvejledningen kapitel 7 (Vejledning nr. 24 af 29. marts 2012).
28. FOU 2013.0019, hvor en indsats advokat bad om aktindsigt i oplysninger om overførsel fra åbent til lukket fængsel. Aktindsigt blev nægtet af fængslet med henvisning til forvaltningslovens § 9, stk. 4 (nu § 11, stk. 2), hvilket blevet tiltrådt af Direktoratet for Kriminalforsorgen. Ombudsmanden fandt ikke grundlag for at kritisere beslutningen om afslag på aktindsigt, da afgørelsen om overførsel kunne ses som en selvstændig sag og derfor omfattet af forvaltningslovens § 9, stk. 4. Ombudsmandens udtalelse er interessant, da den fremhæver det problematiske ved, at der skal gives aktindsigt i og partshøres i forbindelse med sager om disciplinære foranstaltninger, men at dette ikke skal ske i sager vedr. overførsler. Ombudsmanden henviser til en udtalelse fra tidligere fængselsinspektør ved Statsfængslet i Jyderup Hans Jørgen Engbo, som fremkom i forbindelse med ændringen af forvaltningsloven i 2002. Engbo påpeger, at enhver sag om ulovlig eller uønsket adfærd i praksis indledes med en »ordens- /sikkerhedsmæssig ('disciplinær') undersøgelse«. Først efterfølgende tages stilling til, hvilken reaktion eller foranstaltning, der bør iværksættes. Under processen vil en sag således ikke være defineret som en sag om f.eks. overførsel eller udelukkelse fra fællesskabet, og den indsatte vil under sagens gang have ret til både aktindsigt og partshøring. Den indsatte retsstilling, herunder ret til aktindsigt, bliver herved lettere vilkårlig, da pågældende vil have ret til aktindsigt i løbet af sagens behandling, men retten til indsigt kan afskæres, når der er truffet beslutning om, at reaktionen skal være en overførsel og sagen derved bliver en »overførselssag«, der er omfattet af undtagelsen i forvaltningslovens § 9, stk. 4 (nu § 11, stk. 2).
29. Jf. forvaltningslovens § 21 og §§ 13, stk. 1 og 16 i anbringelses- og overførselsbekendtgørelsen, hvor bestemmelsen anvendes ved overførsel fra åbent til lukket fængsel og ved overførsel mellem ensartede afsoningsinstitutioner (Bekendtgørelse nr. 626 af 25. juni 2009).

Litteratur

- Brennan, T. (1987), »Classification for Control in Jails and Prisons« i *Crime and Justice*, Vol. 9, pp. 323-366
- Bondeson, U. (1974), *Fången i Fångsamhället*, P.A. Norstedt & Söners förlag, Malmö
- Bottoms, A.E. (1999), »Interpersonal Violence and Social Order in Prisons« i *Crime and Justice*, Vol. 26, pp. 205-281.
- Broude, J.S. (1974), »The Use of Involuntary Inter-Prison Transfer as A Sanction« i *American Journal of Criminal Law*, Vol. 3 (2), pp. 117-164.
- Burnside, J.R. (1976), »Involuntary Interprison Transfers of State Prisoners after Meachum v. Fano and Montanye v. Haymes« i *Ohio State Law Journal*, Vol. 37 (4), pp. 845-880.
- Clemmer, D. (1958 [1940]), *The Prison Community*, Holt, Reinhardt and Winston, New York.
- Crewe, B. (2009), *Prisoner Society*, Oxford University Press, UK.
- Direktoratet for Kriminalforsorgen (2013), *Statistik 2012*, Direktoratet for Kriminalforsorgen, København.
- Direktoratet for Kriminalforsorgen (2012), *Nordisk statistik for kriminalforsorgen i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige 2006-2010*, Direktoratet for Kriminalforsorgen, København.
- Ementor (2004), *Analyse af Kriminalforsorgen – sammenfatning af delanalyser*, Justitsministeriet, København.
- Engbo, H.J. (2005), *Straffuldbyrdelsesret*, Jurist- og økonomforbundets forlag, København.
- Galtung, Johan (1959), *Fængselsamfunnet – et forsøk på analyse*, Universitetsforlaget, Oslo.
- Glaser, D. (1987), »Classification for Risk« i *Crime and Justice*, Vol. 9, pp. 249-291.
- Harvey, J. (2007), *Young Men in Prison – Surviving and Adapting to the Life Inside*, Willan Publishing, UK.
- King, R.D & McDermott, K. (1990), »»My Geranium Is Subversive«: Some Notes on the Management of Trouble in Prisons« i *The British Journal of Sociology*, Vol. 41, No. 4, pp. 445-471.
- Kriminalomsorgen (2012), *Kriminalomsorgens årsstatistikk – 2012*, Kriminalomsorgen, Oslo.
- Kriminalvården (2012), *Svar direkt – om svensk Kriminalvård 2013*, Kriminalvården, Norrköping.
- Lilly, M.A. & Wright, J.H. (1986), »Interstate Inmate Transfer After Olim v Wakinekona« i *New England Journal on Criminal and Civil Confinement*, Vol. 12 (1), pp. 71-97.
- Mathiesen, T. (1965), *The Defences of the Weak*, Tavistock Publications, UK.
- Millemann, M. & Millemann, S. (1974), »The Prisoner's Right to Stay Where He Is: State And Federal Transfer Compacts Run Afoul of Constitutional Due Process« i *3 Capital. U.L. Rev. Vol. 223*, pp. 223-243.
- Minke, K.L. (2010), *Fængslets indre liv*, Ph.d. afhandling ved Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet.
- Morris, T. & Morris, P. (1963), *Pentonville – A Sociological Study of an English Prison*, Routledge & Kegan Paul, UK.
- Sargentich, T.O. (1977), »Two Views of a Prisoner's Right to Due Process – Meachum V Fano« i *Harvard Civil Rights – Civil Liberties Law Review*, Vol. 12 (2), pp. 405-439.
- Schwartz, D (1984), »Olim v Wakenikona – The Hands Off Doctrine Gains Further Support in Prison Transfer Decisions« i *New England Journal on Criminal and Civil Confinement*, Vol. 10 (2), pp. 433-458.
- Sykes, G. (1958), *The Society of Captives*, Princeton University Press, USA.

Ugelvik, T. (2010), *Å være eller ikke være fange: Frihet som praksis i et norsk mannsfengsel*, Ph.d. afhandling, Oslo Universitet.

Love og regler mv.

Lovbekendtgørelse nr. 988 af 9. oktober 2012 om forvaltningsloven med senere ændringer.

Lov nr. 382 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forvaltningsloven (Fangeflugt og begrænsning af indsattes adgang til aktindsigt m.v.).

Lov nr. 432 af 31. maj 2000 om fuldbyrdelse af straf med senere ændringslove (straffuldbyrdesloven).

Bekendtgørelser mv.

Bekendtgørelse nr. 385 af 17/05/2001 (disciplinærstrafbekendtgørelsen).

Bekendtgørelse nr. 626 af 25. juni 2009 (anbringelses- og overførselsbekendtgørelsen).

Vejledninger

Vejledning nr. 24 af 29. marts 2012 om anbringelse og overførsel af dømte.

Lovforslag og lovforarbejder

Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forvaltningsloven (fangeflugt og begrænsning af indsattes adgang til aktindsigt m.v.), FT 2001-2002, Tillæg A, LF 140.

Betænkning over Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forvaltningsloven (fangeflugt og begrænsning af indsattes adgang til aktindsigt m.v.), FT 2001-2002, Tillæg B, L 140, afgivet af Retsudvalget den 23. maj 2002.

Henvendelse af 25. marts 2002 til Justitsministeriet fra fængselsinspektør Hans Jørgen Engbo, Statsfængslet i Jyderup, Retsudvalget 2001-2002, 2. samling, L140, bilag 4

Henvendelse af 9. maj 2002 til Justitsministeriet fra Carsten Glargaard, tidligere formand for Kriminalpolitisk Forening, Retsudvalget 2001-2002, 2. samling, L140, bilag 22.

Justitsministerens svar på henvendelse af 25. marts 2002 fra Statsfængslet i Jyderup, Retsudvalget 2001-2002, 2. samling, L140, bilag 13

Straffelovrådets udtalelse om aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse december 1996.

Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om våben og eksplosivstoffer, lov om politiets virksomhed og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Initiativer mod rocker- og bandekriminalitet m.v.), FT 2013-14, Lovforslag nr. L 112. Vedtaget den 4. juni og trådt i kraft 1. juli 2014.

Domme og ombudsmandsudtalelser

FOU 2013.0019, Aktindsigt i oplysninger om overførsel fra åbent til lukket fængsel.

490 F2d 1209 Gomes v. Travisono, United States Court of Appeals, First Circuit, Dec. 28. 1973.

U.2007.1773H. Overflytning af strafafsoner fra åbent fængsel til arresthus og derfra til lukket fængsel berettiget. Nægtelse af aktindsigt i dokumenter vedrørende overførslen berettiget.

Europakommissionen

Council of Europe (2006), *Recommendation Rec (2006)2 of the Committee of Ministers to member states on the European Prison Rules* [De Europæiske fængselsregler]